

Notat

Kontor: Tilsyn 2
Den 2. august 2023
Cathrine Due Billing
J.nr. 23-52438

Om Ankestyrelsens rolle som tilsynsmyndighed og handlemuligheder over for kommunerne

Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (STAR) har den 23. juni 2023 bedt Ankestyrelsen om at udarbejde et notat om Ankestyrelsens rolle som tilsynsmyndighed og handlemuligheder over for kommunerne.

I notatet er der indledningsvis redegjort for Ankestyrelsens konkrete opfølgning over for de 14 deltagende kommuner i praksisundersøgelsen om skærpet rådighedssanktion, april 2023.

Ankestyrelsens opfølgning over for de deltagende kommuner i praksisundersøgelsen om skærpet rådighedssanktion

Det fremgår af § 76 i retssikkerhedsloven, at Ankestyrelsen har pligt til på landsplan at koordinere, at afgørelser, som kan indbringes for Ankestyrelsen eller Ankestyrelsens Beskæftigelsesudvalg, træffes i overensstemmelse med lovgivningen. Ankestyrelsen følger praksis i kommunerne og jobcentre og vejleder om praksis.

Ankestyrelsen kan som led i dette indhente sager til gennemsyn, jf. retssikkerhedslovens § 79.

Efter retssikkerhedslovens § 79 a, stk. 1, skal kommunalbestyrelsen behandle Ankestyrelsens undersøgelser af kommunens praksis på et møde.

Ankestyrelsen har en særlig beføjelse i stk. 3, i retssikkerhedslovens § 79 a. Det fremgår af denne bestemmelse, at Ankestyrelsen kan beslutte, at kommunalbestyrelsen skal orientere styrelsen om kommunalbestyrelsens behandling af undersøgelsen, herunder om, hvilke foranstaltninger kommunalbestyrelsen har besluttet at iværksætte. Ankestyrelsen kan fastsætte en frist for denne orientering.

I forhold til praksisundersøgelsen om skærpet rådighedssanktion har Ankestyrelsen gjort brug af denne særlige beføjelse i stk. 3, og bedt om at blive orienteret om kommunalbestyrelsens behandling af

undersøgelsen, herunder hvilke foranstaltninger undersøgelsens resultater har givet anledning til.

Når Ankestyrelsen har modtaget orienteringerne fra kommunerne, vil styrelsen tage stilling til, om der er anledning til at rejse en tilsynssag over for de enkelte kommuner efter kommunestyrelseslovens § 48 a.

Beskæftigelsesministeren har den 21. april 2023 sendt et brev til landets borgmestre og opfordret til, at alle kommuner følger op i forhold til egen praksis og følger de anbefalinger, som fremgår af Ankestyrelsens praksisundersøgelse.

Ankestyrelses rolle som tilsynsmyndighed

Udover at være klageinstans varetager Ankestyrelsen det almindelige statslige tilsyn med kommuner, regioner og kommunale fællesskaber. Ankestyrelsens opgaver som tilsynsmyndighed er fastlagt i kommunestyrelseslovens kap. VI og VII.

Tilsynet blev overført fra Statsforvaltningen til Ankestyrelsen den 1. april 2017.

Tilsynet er et retligt tilsyn. Tilsynet kan således ikke tage stilling til, om kommuners og regioners dispositioner er rimelige eller hensigtsmæssige eller til spørgsmål om skønsudøvelse, så længe dispositionen udøves inden for de rammer, der er fastsat i lovgivningen. Tilsynet omfatter heller ikke tilfælde, hvor særlige klage- eller tilsynsmyndigheder kan tage eller har taget stilling til den pågældende sag.

Særligt om rammerne for tilsynets sagsrejsning

Efter kommunestyrelseslovens § 48 a er det Ankestyrelsens opgave som tilsynsmyndighed at beslutte, om der er tilstrækkelig anledning til at rejse en tilsynssag.

Nogle af de forhold, der kan føre til, at vi rejser en tilsynssag er:

- At der er tale om en fejlagtig praksis i en kommune, som kan være i strid med lovgivningen.
- At der er tale om en bevidst ulovlig beslutning eller unkladelse
- At der er tale om en ulovlighed af et vist omfang (den økonomiske karakter, antallet af berørte borgere og antallet af omfattede kommuner)

- At sagen har aktuel betydning med bevågenhed fra medier, borgere og politikere
 - At der er behov for at afklare retstilstanden på et bestemt område
- At sagen objektivt har økonomisk eller administrativ betydning for en gruppe af myndigheder eller borgere eller for den enkelte borger eller myndighed.

Det er ofte henvendelser fra borgere, der får tilsynet til at overveje, om der er anledning til at rejse en sag. Tilsynet kan også tage sager op, uden at borgere eller andre har henvendt sig. Det kan for eksempel ske, hvis en sag har været omtalt i medierne. Det kan også være på baggrund af henvendelser fra Ankestyrelsens klagesagskontorer, hvor datagrundlaget i klagesagerne kan tyde på en mere generel ulovlig praksis i en eller flere kommuner på et givent sagsområde.

Endelig kan resultaterne fra praksisundersøgelser, velfærdsundersøgelser, task force-forløb m.v., også betyde, at det skal overvejes, om der er grundlag for at rejse en tilsynssag efter kommunestyrelsesloven.

Herudover får tilsynet ofte henvendelser fra kommuner og regioner, der beder om en vejledende forhåndsudtalelse. Typiske spørgsmål er, om en kommunes eventuelle beslutning efter tilsynets opfattelse vil være ulovlig.

Særligt om Tilsynets reaktionsmuligheder

Hvis Ankestyrelsen efter nærmere undersøgelse konstaterer, at en eller flere kommuner har en ulovlig praksis, så er reaktionsmuligheden i første omgang, at der sendes en udtalelse til kommunen/kommunerne om lovligheden af kommunale dispositioner eller undladelser. Det følger af kommunestyrelseslovens § 50.

Ankestyrelsen vil i udtalelsen foreholde kommunen, hvad kommunen efter Ankestyrelsens opfattelse har pligt til at gøre. Ankestyrelsen vil samtidig bede kommunalbestyrelsen om en tilbagemelding om, hvad udtalelsen giver anledning til.

I praksis forekommer det jævnligt, at Ankestyrelsens undersøgelse af sagen fører til, at den involverede kommune bliver opmærksom på det ulovlige forhold og selv retter op. Hvis der ikke er behov for, at Ankestyrelsen gør videre, afslutter styrelsen sagen med en konstatering af, at kommunen har rettet op på det ulovlige forhold. I nogle tilfælde vil Ankestyrelsen afslutte sagen foreløbigt og vende tilbage senere for at sikre,

at kommunen har udfoldet de nødvendige foranstaltninger for at rette op på det ulovlige forhold.

Hvis Ankestyrelsens udtalelse ikke efterleves af kommunen, kan styrelsen efter omstændighederne følge op ved at anvende de reaktionsmuligheder, som tilsynet har efter i §§ 50 a-51 i kommunestyrelsesloven.

Undlader kommunalbestyrelsen at udføre en foranstaltning, som den efter lovgivningen har pligt til at udføre, kan Ankestyrelsen pålægge de medlemmer af kommunalbestyrelsen, som er ansvarlige for undladelsen, tvangsbøder, jf. kommunestyrelseslovens § 50 b.

Formålet med at anvende tvangsbøder er at fremtvinge opfyldelsen af en handlepligt for kommunalbestyrelsen. Denne sanktion er knyttet til kommunalbestyrelsens – bagudrettede *og stadig aktuelle* - undladelse af opfyldelse af en handlepligt. Tvangsbøder kan således ikke anvendes som en straf for en eventuel konstateret overtrædelse af lovgivningen, jf. Social- og Indenrigsudvalget (SOU) Alm. Del, Samling: 2014-15 (2. samling), svar på spm. 111.

Tilsynet kan desuden under nærmere angivne betingelser annullere klart ulovlige beslutninger truffet af kommunalbestyrelserne, anlægge erstatningssag mod de medlemmer, som er erstatningsansvarlige for et økonomisk tab samt fastsætte en erstatningsretlig bod til disse medlemmer mod at frafalde et sådant sagsanlæg. Både annullationsbeføjelsen og beføjelsen til at anlægge erstatningssag og/eller fastsætte en erstatningsretlig bod er knyttet til bagudrettede *klart* ulovlige eller erstatningspådragende handlinger.

Et kommunalbestyrelsesmedlem, der gør sig skyldig i grov tilsidesættelse af de pligter, som den pågældendes hverv medfører, kan efter kommunestyrelseslovens § 61 straffes med bøde. Det er i disse situationer anklagemyndigheden, der vurderer, om der skal rejses tiltale, og det er domstolene, der tager stilling til, om det pågældende kommunalbestyrelsesmedlem skal straffes med bøde. Simpel uagtsom pligttilsidesættelse straffes dog ikke.

Der kan i øvrigt henvises i det hele til [Indenrigs- og Boligudvalget \(BOU\) Alm. Del, Samling 2021-22, svar på spm. 158.](#)